

Datum
2016-12-22

Vårt diarienummer
2016-110-8793

Ert datum
2016-11-28

Er beteckning
Ju2016/08546/L7

Kopia till Utbildningsdepartementet och
Arbetsmarknadsdepartementet

Justitiedepartementet

103 33 STOCKHOLM

Utkast till lagrådsremiss Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå

Centrala studiestödsnämnden (CSN) önskar utifrån sitt verksamhetsområde lämna följande synpunkter på förslagen i utkastet till lagrådsremiss.

Sammanfattning

- Förslaget påverkar inte en utlännings rätt till hemutrustningslån i någon större utsträckning.
- En flykting och en alternativt skyddsbehövande som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt förslaget kommer att ha rätt till studiestöd.
- En utlänning med synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt förslaget kommer att ha rätt till studiestöd.
- En utlänning som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder, enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716), kommer att ha rätt till studiestöd i den mån han eller hon likställs med flykting.
- En utlänning som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av icke bestående verkställighetshinder, enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen, kommer, såvitt CSN idag kan bedöma, *inte* att ha rätt till studiestöd på den grunden.
- En utländsk medborgare som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för fortsatta studier kommer, såvitt CSN i dag kan bedöma, *inte* att ha rätt till studiestöd på den grunden. En flykting, en alternativt skyddsbehövande eller en utlänning med synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter har dock rätt till studiestöd. Detsamma gäller om utlänningen tidigare beviljats uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen och han eller hon likställts med flykting.
- En utländsk medborgare som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd efter fullföljd utbildning kommer, såvitt CSN i dag kan bedöma, *inte* att ha rätt till studiestöd.

CSN Huvudkontoret

- Prövningen av om den utländska medborgaren har deltagit aktivt i utbildningen kan komma att innebära svåra bedömningar.
- CSN bedömer att förslaget inte påverkar utflödet av studiestöd i någon större utsträckning med anledning av att merparten av de som föreslås få uppehållstillstånd inte kommer att ha rätt till studiestöd.
- Förslaget innebär tidsbegränsade uppehållstillstånd istället för permanenta uppehållstillstånd. Sannolikt leder detta till försämrade utsikter för återbetalning av studielån och hemutrustningslån.

Allmänna inledande reflektioner

Förslaget är mycket komplext och CSN uppskattade därför det remissmöte som Justitiedepartementet höll den 8 december 2016. Mötet underlättade för myndigheten att besvara remissen, bl.a. med hänsyn till den genomgång av förslagets olika delar som departementet lämnade. Med hänsyn till förslagets komplexitet har CSN ändå svårt att bedöma om alla de olika varianter som kan uppstå behandlas på ett heltäckande sätt i utkastet till lagrådsremiss. Det är då också svårt att avgöra om någon grupp, som i enlighet med intentionerna i förslaget bör omfattas, faller utanför möjligheten att beviljas uppehållstillstånd enligt de föreslagna reglerna.

I departementspromemorian *Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd* (Ds 2016:45), som CSN kunnat ta del av på regeringens webbsida den 22 december 2016, lämnas förslag på ändringar i studiestödslagen (1999:1395). Enligt förslaget ska det uttryckligen framgå av bestämmelser i lagen att studiehjälp och studiemedel kan lämnas om en studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. CSN noterar att om bestämmelserna träder ikraft får de kategorier som CSN i nu aktuellt remissyttrande inte anser sig ha stöd för att bevilja studiestöd en lagreglerad rätt till studiestöd. Mot bakgrund av att förändringarna i studiestödslagen inte trätt ikraft besvarar CSN den nu aktuella remissen, utkast till lagrådsremiss, utifrån de förutsättningar som råder i dag och de förslag som lämna i denna.

Studiestöd

Det är positivt att yngre utlänningar får möjlighet att påbörja och även slutföra sina gymnasiestudier i Sverige. Utbildning är viktigt utifrån flera aspekter och ger också den enskilde större chans att etablera sig på arbetsmarknaden.

De föreslagna uppehållstillstånden kommer att beviljas på grund av studier på gymnasial nivå. CSN bedömer att många av de föreslagna uppehållstillstånden inte torde berättiga till studiestöd. Det kan enligt CSN:s mening ifrågasättas om inte alla studerande, när de får stanna i Sverige under den tid gymnasiala studier pågår, bör komma i åtnjutande av de bidrag eller det lån som normalt

beviljas vid studier i Sverige. Det remitterade förslaget som syftar till att uppmuntra nyanlända ungdomar att studera på gymnasial nivå innehåller inga förslag eller överväganden som gäller studiestöd. CSN vill därför peka på att det inte finns något i regleringen av rätten till studiestöd som innebär en begränsning till enbart studier på gymnasial nivå. Den som uppfyller villkoren för att som utländsk medborgare beviljas studiestöd kan få sådant i samma utsträckning som svenska medborgare, dvs. även för studier på eftergymnasial nivå. Studiestöd i form av studiehjälp kan lämnas till och med det första kalenderhalvåret den studerande fyller 20 år, och för tid därefter i form av studiemedel.

Hemutrustningslån

Att flyktingar och alternativt skyddsbehövande beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd påverkar inte möjligheterna att beviljas hemutrustningslån. Även den som fått uppehållstillstånd och som har tagits emot i en kommun efter att ha varit registrerad vid en förläggning för asylsökande får beviljas hemutrustningslån.¹ Såvitt CSN kan bedöma bör merparten av de som beviljas uppehållstillstånd enligt förslaget kunna omfattas av denna bestämmelse. CSN berör därför inte hemutrustningslånen särskilt under förslagen om uppehållstillstånd för studier.

4.1 Längre uppehållstillstånd för den vars tillstånd ska tidsbegränsas enligt den tillfälliga lagen

Den som beviljas ett uppehållstillstånd som skyddsbehövande, på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller på grund av verkställighetshinder, och vars uppehållstillstånd ska tidsbegränsas enligt den tillfälliga lagen, ska enligt förslaget i vissa fall kunna få ett längre uppehållstillstånd än vad som annars hade gällt. Det gäller under förutsättning att han eller hon har fyllt 17 men inte 25 år och studerar på ett nationellt program i gymnasieskolan eller i gymnasiesärskolan eller på heltid på en annan motsvarande utbildning.

Regleringen i studiestödslagen (1999:1395) och de allmänna råden som finns intagna i Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2006:7) om utländska medborgares rätt till studiestöd utgår från *permanent uppehållstillstånd* respektive *uppehållstillstånd*. De flyktingar och alternativt skyddsbehövande samt de utlänningar med synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter som beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt det remitterade förslaget beviljas även studiestöd med stöd av bestämmelserna om särskilda skäl trots att de inte uppfyller kravet på

¹ 5 § andra punkten [förordningen \(1990:1361\) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar](#), HUT.

permanent uppehållstillstånd.² Utlänningar som beviljas uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder, enligt 12 kap. 18 § första stycket första punkten utlänningslagen, har enligt CSN:s praxis rätt till studiestöd eftersom de då likställs med flyktingar. CSN bedömer i varje enskilt fall om en utlänning som beviljas uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § första stycket andra och tredje punkten samma lag ska likställas med flykting. I de fall grunden för uppehållstillståndet är ett verkställighetshinder som innebär att utlänningen bör jämföras med en flykting bör de som beviljas ett längre uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå enligt förslaget vara berättigade till studiestöd.

Utlänningar som beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen har enligt CSN:s praxis inte rätt till studiestöd på den grunden. De ensamkommande barn som enligt förslaget kommer att beviljas ett längre uppehållstillstånd torde med anledning av att grunden för uppehållstillståndet är verkställighetshinder enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen inte vara berättigade till studiestöd.

CSN har i allmänna råd till 2 kap. 4 § fjärde stycket och 3 kap. 4 § fjärde stycket studiestödslagen³ angett att det kan finnas särskilda skäl att lämna studiestöd om den utländska medborgaren har uppehållstillstånd i Sverige och har en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken. Särskilda skäl att lämna studiestöd kan också finnas om en utländsk medborgare har placerats i familjehem eller på institution av en svensk myndighet. I dessa fall saknar, enligt CSN:s praxis, grunden för uppehållstillståndet betydelse.

4.2 och 4.3 Längre uppehållstillstånd för ensamkommande barn

Enligt förslaget ska uppehållstillstånd som beviljas ett ensamkommande barn på grund av verkställighetshinder som består i att det saknas ett ordnat mottagande i hemlandet ha en giltighetstid om fyra år när ansökan om uppehållstillstånd gjorts senast den 24 november 2015. Om ansökan gjorts efter den 24 november 2015 ska uppehållstillstånd som beviljas ensamkommande barn på grund av verkställighetshinder kunna ha en giltighetstid som anges till sex månader utöver den tid som återstår av utbildningen enligt utlänningens individuella studieplan

Utlänningar som beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen har enligt CSN:s praxis inte rätt till studiestöd. De ensamkommande barn

² 2 kap. 4 § fjärde stycket och 3 kap. 4 § fjärde stycket [studiestödslagen](#) samt allmänna råd intagna i [Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd \(CSNFS 2006:7\) om utländska medborgares rätt till studiestöd](#).

³ Införda i [Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd \(CSNFS 2006:7\) om utländska medborgares rätt till studiestöd](#).

som enligt förslaget kommer att beviljas ett längre uppehållstillstånd torde med anledning av att grunden för uppehållstillståndet är verkställighetshinder enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen inte vara berättigade till studiestöd. De som har en särskilt förordnad vårdnadshavare eller har placerats i familjehem eller på institution av en svensk myndighet kan dock enligt CSN:s praxis för särskilda skäl beviljas studiestöd.

5.1 Ett tidigare uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt den tillfälliga lagen

I utkastet till lagrådsremiss föreslås en ny grund för uppehållstillstånd, studier på gymnasial nivå, för den utlänning som har haft ett uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl, synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller verkställighetshinder, som har tidsbegränsats enligt den tillfälliga lagen. Av förslaget framgår att sådana tillstånd ska kunna beviljas även om grunden för det tidigare tillståndet har upphört.

Regleringen i studiestödslagen och de allmänna råden som finns intagna i Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2006:7) om utländska medborgares rätt till studiestöd utgår från *permanent uppehållstillstånd* respektive *uppehållstillstånd*. De flyktingar och alternativt skyddsbehövande samt de utlänningar med synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter som beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt det remitterade förslaget beviljas studiestöd med stöd av bestämmelserna om särskilda skäl trots att de inte uppfyller kravet på permanent uppehållstillstånd.⁴ Utlänningar som beviljas uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder, enligt 12 kap. 18 § första stycket utlänningslagen, har enligt CSN:s praxis rätt till studiestöd i den mån de kan likställas med flyktingar. I de fall grunden för uppehållstillståndet är ett verkställighetshinder som innebär att utlänningen bör jämföras med en flykting bör de som beviljas ett längre uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå enligt förslaget vara berättigade till studiestöd. Utlänningar som beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen har enligt CSN:s praxis inte rätt till studiestöd.

Enligt förslaget kommer den som tidigare haft ett uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl att kunna beviljas ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå. Om skyddsskålen kvarstår bör rätten till studiestöd finnas kvar men det kommer att vara svårt för CSN att bedöma om skyddsskålen består i den mån det inte av uppehållstillståndets längd framgår att den studerande är alternativt skyddsbehövande eller annars skulle ha beviljats ett uppehållstillstånd enligt

⁴ 2 kap. 4 § fjärde stycket och 3 kap. 4 § fjärde stycket [studiestödslagen](#) samt allmänna råd intagna i [Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd \(CSNFS 2006:7\) om utländska medborgares rätt till studiestöd](#).

5 kap. 6 § utlänningslagen. Om det av Migrationsverkets beslut framgår huruvida skyddsskålen kvarstår, exempelvis genom uppehållstillstånd med olika klassningskoder underlättar det för CSN och sannolikt även för andra myndigheter som prövar rätt till förmåner. I de fall grunden för det tidigare uppehållstillståndet var verkställighetshinder enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen finns enligt CSN:s praxis inte någon grund för att bevilja studiestöd.

Det är enligt CSN:s mening tveksamt om den möjlighet att bevilja studiestöd trots att permanent uppehållstillstånd saknas, när det finns särskilda skäl, ger utrymme för att anse att ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå utgör sådana skäl. I förarbetena till den bestämmelsen anges bl.a. följande⁵:

Det är inte rimligt att lämna stöd i form av studielån till personer som inte kommer att få tillstånd att stanna permanent i landet. En sådan investering är varken försvarbar för det allmänna eller för den enskilde. För många utländska grupper kommer, som vissa remissinstanser framhåller, permanent uppehållstillstånd emellertid inte längre att behövas. Det gäller bland annat redan i dag för nordiska medborgare men även unionsmedborgare kommer till följd av det nya EG-direktivet inte längre att behöva sådant uppehållstillstånd. CSN har därför föreslagit en justering av bestämmelsen. Avsikten är naturligtvis att även unionsmedborgare skall ha möjlighet att få tillgång till svenskt studiestöd på lika villkor som övriga utländska medborgare innan de fått permanent uppehållsrätt. Därför behöver ett förtydligande göras så att det framgår att kravet på permanent uppehållstillstånd inte gäller för EES-medborgare som fått en varaktig anknytning till Sverige.

Tidsfaktorn är av intresse vid bedömning av anknytningen till Sverige. Permanent uppehållstillstånd kan enligt dagens praxis normalt beviljas efter två års bosättning i landet. I normalfallet bör alltså en utländsk medborgare som bott i Sverige i två år ha fått en så varaktig anknytning till landet att studiestöd bör kunna beviljas. Men tiden för när anknytning uppnås kan variera. Den utländska medborgaren kan också på grund av familjeskäl eller liknande anses ha fått en tillräckligt stark anknytning till landet innan tiden för bosättningen uppgått till två år. Gemensamma barn kan t.ex. vara en sådan faktor som ger en stark grad av anknytning. Det kan därför vara rimligt att i en del fall lämna studiestöd innan permanent uppehållstillstånd har beviljats. Det föreslås också i remisspromemorian. Detta skall dock bara gälla under förutsättning att det finns särskilda skäl. Remissinstanserna har inte haft något att invända mot en sådan konstruktion. Flyktingar och alternativt skyddsbehövande eller deras familjemedlemmar kan t.ex. anses ha sådana särskilda skäl som gör att studiemedel rimligen bör lämnas trots att permanent uppehållstillstånd ännu inte hunnit beviljats och en varaktig anknytning till det nya landet inte hunnit uppnås.

Mot bakgrund av vad som anförs i förarbetena gör CSN den bedömningen att enbart den omständigheten att en utländsk medborgare ska genomföra sin gymnasieutbildning i Sverige inte utgör särskilda skäl för att bevilja studiestöd.

⁵ [Prop. 2005/06:134](#) s. 30-31.

För utländska medborgare som har en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken, eller har placerats i familjehem eller på institution av en svensk myndighet och är under 20 år kan det finnas särskilda skäl att bevilja studiestöd, se ovan under avsnitt 4.1. I dessa fall saknar grunden för uppehållstillståndet betydelse.

5.2 Ensamkommande barn vars ansökan har registrerats hos Migrationsverket senast den 24 november 2015 och som har fått, eller annars skulle få, ett av- eller utvisningsbeslut med uppskjuten verkställighet

I remissen föreslås att ensamkommande barn som har fått, eller annars skulle få, ett beslut om av- eller utvisning med uppskjuten verkställighet därför att det saknas ett ordnat mottagande i hemlandet, under vissa förutsättningar ska kunna beviljas ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå om utlänningens första ansökan om uppehållstillstånd har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare.

Utlänningar som beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen på grund av verkställighetshinder och de som inte har något uppehållstillstånd alls utan endast får ett beslut om av- eller utvisning med uppskjuten verkställighet har enligt CSN:s praxis inte rätt till studiestöd. Det är enligt CSN:s mening tveksamt om den möjlighet att bevilja studiestöd på grund av särskilda skäl ger utrymme för att anse att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå utgör sådana skäl, se ovan under avsnitt 5.1. Vad som anförs i detta stycke gäller även de förslag som finns under rubrikerna 5.3 och 5.4 i utkastet till lagrådsremiss.

6 Uppehållstillstånd för fortsatta studier

Den som haft ett längre uppehållstillstånd på grund av studier eller ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå och som inte har fullföljt utbildningen föreslås kunna beviljas ett uppehållstillstånd för fortsatta studier vid ett nationellt program eller på heltid på en annan motsvarande utbildning. Detsamma ska gälla för den som vid första prövningen av asylansökan har beviljats ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå på grund av studier på ett introduktionsprogram därför att det saknas ett ordnat mottagande i hemlandet.

Det uppehållstillstånd för fortsatta studier som föreslås innebär att grunden för detta är ett tidigare längre uppehållstillstånd på grund av studier eller ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå. Enligt CSN:s mening blir då vad myndigheten anfört under rubrikerna 4.1-5.1 ovan, där dessa förslag behandlas, aktuellt även här. Det är således tveksamt om den möjlighet att bevilja studiestöd på grund av särskilda skäl ger utrymme för att anse att ett

tidsbegränsat uppehållstillstånd för fortsatta studier utgör sådana skäl, se ovan under avsnitt 5.1.

Ett krav för att beviljas ett uppehållstillstånd för fortsatta studier är att sökanden aktivt har deltagit i det nationella programmet eller på annan motsvarande utbildning. Nedan under avsnitt 9 finns en kort redogörelse för CSN:s erfarenheter av att kontrollera studieaktivitet.

7 Uppehållstillstånd efter fullföljd utbildning

Den som har haft ett längre uppehållstillstånd för studier ska, om utbildningen har fullföljts, kunna beviljas ett uppehållstillstånd efter fullföljd utbildning som gäller i sex månader efter den dag examensbeviset eller motsvarande är utfärdat.

CSN anser att förutsättningarna för den enskilde att både genomföra och fullfölja studierna torde vara bättre om det i förlängningen kan leda till ett permanent uppehållstillstånd efter fullföljda studier. De utlänningar som kommer ifråga för ett sådant tillstånd kommer att ha vistats i Sverige under flera år och det föreligger därför en stark anknytning hit och om de har studerat med studiemedel har de normalt ett lån som ska återbetalas. Enligt CSN:s mening finns det dock skäl att anta att den tid som enligt förslaget medges för att få en anställning och försörjning kan vara i kortaste laget. Det tar tid för de studerande att hitta ett arbete och etablera sig på arbetsmarknaden på det sätt som krävs för att permanent uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen eller den föreslagna lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå kan beviljas.

CSN utgår från att tanken inte är att de som beviljas dessa tillstånd ska ansöka om studiestöd. Om de ändå skulle välja att göra det torde ett sådant uppehållstillstånd efter fullföljd utbildning, vid en bedömning om av det finns särskilda skäl för studiestöd, inte ge rätt till studiestöd, se ovan under avsnitt 5.1.

9 Återkalla uppehållstillstånd

Enligt förslaget ska den studerande varje år redovisa att han eller hon aktivt deltar i utbildningen. Den studerande ska således årligen redovisa dessa uppgifter till Migrationsverket. För att underlätta för de studerande bör redovisningen anpassas till hur studierna är upplagda på den aktuella utbildningen. Studerande på gymnasieskola och gymnasiesärskola bedriver studier i läsår, dvs. studierna påbörjas normalt under hösten och avslutas i juni kalenderåret därpå. I många fall är det samma sak på folkhögskola. När det gäller studier på komvux är sådan utbildning vanligtvis inte uppdelad på samma sätt.

CSN vill framhålla att bedömningen av om en studerande uppfyller kravet på aktivt deltagande kan vara svår. Sannolikt är bedömningen relativt enkel när den studerande har betygsatts i någon eller några kurser. Om den studerande istället ger in underlag om närvaro kan bedömningen dock bli mer komplex om underlaget även visar att den studerande har varit frånvarande från undervisning. Inom ramen för studiestödssystemet innehåller bedömningen av frånvaro från gymnasiestudier och av huruvida de studerande har uppnått tillräckliga studieresultat liknande svårigheter.

När det gäller studerande med studiehjälp har CSN till uppgift att kontrollera att studierna bedrivs på heltid och måste då bedöma i vilken mån skolk⁶ innebär att bidraget ska dras in. I vilken omfattning ska den studerande ha varit närvarande för att aktivt ha deltagit i utbildningen? När har en studerande varit frånvarande från utbildningen i så stor utsträckning att han eller hon inte kan anses ha deltagit aktivt i utbildningen?

Studerande med studiemedel måste redovisa studieresultat för att kunna beviljas nya studiemedel. I vilken omfattning ska den studerande ha klarat sina studieresultat för att aktivt ha deltagit i utbildningen. När har en studerande klarat så få poäng att han eller hon inte kan anses ha deltagit aktivt i utbildningen?

10 En ny lag om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå

Upphållstillstånden enligt den föreslagna lagen motsvarar de förslag som behandlas ovan. De uppehållstillstånd som föreslås innebär att grunden för dessa är ett tidigare längre uppehållstillstånd på grund av studier, ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå eller ett uppehållstillstånd för fortsatta studier. Enligt CSN:s mening blir då vad myndigheten anfört under rubrikerna 4.1-5.2 ovan, där dessa förslag behandlas, aktuellt även här. Det är således tveksamt om den möjlighet att bevilja studiestöd på grund av särskilda skäl ger utrymme för att anse att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier utgör sådana skäl, se ovan under avsnitt 5.1.

13 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

CSN noterar att det kan finnas skäl att anpassa ikraftträdandet av den föreslagna lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå om giltighetstiden för lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige förändras när regeringen bedömer om lagen ska gälla även under det sista året av giltighetstiden.⁷

⁶ Dvs. ogiltig frånvaro. Ogiltig frånvaro innebär att den studerande inte deltar på heltid i undervisningen och skolan bedömer att den studerande inte har giltigt skäl att utebli.

⁷ [Prop. 2015/16:174](#) s.66.

14 Kostnader och andra konsekvenser

Kostnader

Studiestöd

I det remitterade förslaget saknas en beskrivning av hur de som omfattas av förslagen ska försörja sig under studietiden. CSN anser att det hade varit önskvärt att i samband med ett förslag som tar sikte på att få personer att studera även redovisa om och hur studiestödet påverkas.

I utkastet till lagrådsremiss finns inte någon uppskattning av hur många som berörs av de aktuella förslagen. CSN har inte heller på annat sätt fått tillgång till några sådana uppgifter och kan därför inte bedöma om utflödet av studiestöd kommer att öka med anledning av förslagen. Med hänsyn till att merparten av de som föreslås få uppehållstillstånd inte torde vara berättigade till studiestöd bör ökningen dock vara liten.

Hemutrustningslån

Endast den som fyllt 18 år vid tidpunkten för det första mottagandet i en kommun får beviljas lån till hemutrustning, men om det finns särskilda skäl kan även en utlänning som fyllt 18 år efter denna tidpunkt beviljas lån. Det framgår av 6 § HUT. CSN har i allmänna råd till denna bestämmelse angett att särskilda skäl att bevilja lån till den som har fyllt 18 år efter tidpunkten för det första mottagandet i en kommun kan finnas om den sökande har kommit till Sverige som ensamkommande barn och fyllt 17 år vid det första mottagandet i en kommun, och fram till 18-årsdagen fortfarande saknar vårdnadshavare i Sverige.⁸ Mot bakgrund av detta bedömer CSN att i den del förslagen berör ensamkommande barn bör det inte innebära någon nämnvärd ökning av utflödet av hemutrustningslån i. Inte heller i övrigt bör förslaget om uppehållstillstånd för studier påverka utflödet av hemutrustningslån i någon större utsträckning.

Andra konsekvenser – Återbetalning

CSN har i det tidigare remissyttrandet den 9 mars 2016 antagit att den omständigheten att uppehållstillstånden är tidsbegränsade sannolikt får till följd att fler personer kommer att lämna Sverige efter några år, eftersom färre personer kommer att beviljas permanenta uppehållstillstånd. Detta får enligt CSN:s mening konsekvenser i form av försämrade utsikter till återbetalning av både studielån och hemutrustningslån, vilket myndigheten närmare redovisade i remissyttrandet avseende utkastet till lagrådsremiss *Begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (Ju2016/01307/L7)*.⁹ De nu aktuella förslagen påverkar inte den bedömningen.

⁸ Införda i [Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd \(CSNFS 2010:6\) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar](#).

⁹ [CSN:s diarienummer 2016-110-2377](#).

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åke Svensson efter föredragning av verksjuristerna Annika Åhlin och Cecilia Ljung. I arbetet med remissvaret har även verksjuristen Malin Olofsson, verksamhetsutvecklaren Eva Rummel och utredaren Lina Olofsson deltagit.

Åke Svensson

Annika Åhlin